

שער, "דר שפיגל" מיום ה-10 באוקטובר, 1962

המחיר. הוא נשבע להתנקם בדר שפיגל, ויהי מה. בשבוע שעבר אהז בשיטה שלה.

עורכי השבועון הגרמני נאסמו על פי הדין חוק לבטחון המדינה בכך שבגדו במולדת, שגילו סודות צבאיים, שזרעו בלהל בקרב האוכלוסיה הגרמנית ושפגעו במוראל שלה (כל אלה סעיפים הקיימים גם בישראל). העלה לכל האישומים האלה היתה כתבה של דר שפיגל, שפורסמה שלושה שבועות לפני התנפלות הפתע של הש"ב הגרמני על המערכת. על שער אותו גיליון (מיום ה-10 באוקטובר) הופיעה תמונת הרמטכ"ל הגרמני הגנרל פירטש. איש זה היה קצין קצין מטעם במפקדתו של היטלר, ונידון על-ידי הדין סובייטים ל-25 שנות מאסר בעון פשעי מלחמה שביצעו יחידותיו בעת דיוכי האוכי לוסיה בשטחים הכבושים.

ב-1955, כאשר ביקר קונראד אדנאור במוסקבה, שוחרר פירטש על-ידי הסובייטים, כמחאה של רצון טוב. מיד לאחר מכן לבש שוב את מדי הגנרל ועלה לגדולה בצבא הגרמני — ודר שפיגל גילה כי מקורות סובייטים כינו העלאה זו כהתגרות, חוצי פה ועלבון לבריית המוצאות.

עיקר רשימת דר שפיגל היה מוקדש למסקנות הסודיות של תימרוני הצבא הגרמני (מיבצע פלם 1962), שנערכה במיסגרת התמרון הכללי של נאט"ו. מובן שבישראל אין כל אפשרות לפרסם חומר מסוג זה. אולם בגרמניה אין עדיין צנזורה מוקדמת — וכך יכול היה דר שפיגל לפרסם את ה-אינפורמציה שבאה מיו קצינים בכירים.

דר שפיגל טען כי בתמרון זה הוכח כי הצבא הגרמני (כחצי מיליון חיילים, כיום) הוא הגרוע מבין כל צבאות נאט"ו. לדעת המומחים יתמטט צבא זה במיקרה של מלחמה אמיתית. ראשון יתמוטט חיל-הרפ"ר, אה, ולאחר מכן שאר החילות והשרותים, יחד עם המינהל האזרחי. זרם הפליטים יסתום את הפתחים, הגיא ייכשל לחלוטין, סיוריו האספקה והעבודה בחרושת יתמוטטו.

האייב יגיע תוך שבוע ימים לנהר ריין. באמריקה ובבריטניה אפשר לפרסם דו"ח כזה ללא כל סיג וסיכוך. גם בגרמניה היה הדבר נהוג — ואכן, גילוי כזה, המדברן לחיקוק המצב, הוא תרומה גדולה לבטחון המדינה. אך שטראוס נזכר כי חבוים בחוק כמה סעיפים שאפשר לצלם נגד העתון.

וכך נערכה ההתנפלות על המערכת. שני עורכים מרכזיים נאסרו במקום. רודולף אוגוסטיין עצמו לא נמצא במשרד או בבית המיטרה הגרמנית שידרה קריאה לכל שוטרי המדינה לגלות את מכוניתו המרצדס מסי HH-SY100. כעבור זמן מה עצרו שוטרים את המכונית באחד מכבישי גרמניה.

כאשר פנה כתב העולם הזה אל דובר משרד-הבטחון בבון בשאלה נמרצת, מדוע ננקטה פעולה כזו? שלושה שבועות אחרי הופעת הגיליון הנדון, השיב הדובר: "אין תגובה". והסיף: "שללשונות הבטחון שלנו יש חובשים משהלם...".

עם כל הדמיון בין מיסטריי שתי המדינות, יש גם כמה הבדלים.

למשל, הבדל בולט: שרהמטפטים הי גרמני התפטר השבוע, כאות מחאה על כך ששרות-הבטחון ביצע את הפעולה מבלי להתייעץ עמו, ואף מבלי להודיע לו על כך מראש. נוצר משבר ממשלתי. אילו של המטפטים הישראלי לא זו בלבד שלא התפטר כאשר נדרש להגיש את הצעת חוק לשון הרע לכנסת, אלא אף מנסה עתה להגיש שנית.

בינתיים גואה בעולם גל המחאה, כשם שגאה בימי המאבק על חוק לשון הרע. העולם רגיש לדיכוי חופש-התענוגות, שהוא תמיד צעד ראשון לקראת הדיקטטורה ה-סוטאליטארית. כל הכוחות שהתייצבו בי אמריקה ובאירופה בראשית השנה לימין העולם הזה במלחמה העולמית נגד החוק, התייצבו עתה לימין דר שפיגל. נעריהחצר הגרמניים, כמו עמיתיהם הישראלים (שהם בכמה מקרים, ידיייהם האישיים) למדו כי התנקשות זו אינה כדאית. היא תעלה ביוקר. החזית למען החופש היא חזית אחת בעולם כולו. זאת למדנו בלדותנו — כאשר הצליח הנאציזם לעלות בגרמניה מפני ש-שוחרי-החופש בעולם לא התערפו ב-ענייניה הפנימיים של גרמניה. אנו, הלוחמים ב-גיורה הישראלית, שלוחים לעמיתינו בגרמניה, הלוחמים בעליית הנאציזם החדשים, ברכה עיברית עתיקה: חוק ואמץ!

ביליתי כמה שעות נעימות. הם אסרו את רודולף אוגוסטיין (שהוא המו"ל והעורך הראשי, ולמעשה הרוח החיה של השבועון) ועוד חמשה-עשר חברי מערכת ברחבי ה-מדינה והעולם (כתב אחד נאסר על-ידי הש"ב הספרדי במאלאגה, כמחאה של ידי דות לאחיים-פאשיסטים). משרדי המערכת נחתמו בחותמות שעה. חיפושים מדוקדקים נערכו בבתי כל העורכים והכתבים, וטונות של ניירות הוחרמו.

יוזם המיבצע היה שמעון פרס הגרמני, שרהבטחון ונערהחצר מס' 1, פראנק יווף שטראוס — שותפו הפוליטי של פרס ב-עסקות העוים. שטראוס (49), שהיה קצין בצבא הנאצי, מגלם את שאיפת גרמניה החדשה לחימוש אטומי. רבים רואים בו את הקאנצלר של מלחמת-העולם השלישית. זהו סמל המיליטריזם הגרמני החדש — ודר שפיגל הכריז עליו מלחמה מן היום הראשון.

כאשר החלו חוקרי השבועון מפשפשים במעשי הש, נתגלו כמה פרשות מצחינות. על כולו עלתה פרשת "פיכארג" — תברה גרמנית הקרויה על שם בעליה.

נסתבר כי שטראוס קיים באמצעות מתחך, ידידו הפרטי, יחסים הדוקים עם חברה זו, ועזר לה בחתימותיו לקבל הזמנות של מיליוני דולארים לבניית שיכונים למשפחות חילי הצבא האמריקאי בגרמניה. בעזרת המלצות השר, על נייר רשמי, הרחיחה ה-חברה הון תועפות, המתחך תודה מתאימה. שטראוס וזה להבעת-תודה מתאימה.

גילוייו של השבועון הגרמני הרעישו את גרמניה. כי הציבור הגרמני, בניגוד לציבור הישראלי, חונך מזה דורות לראות את טוהר השלטון כקדוש. שטראוס נאלץ להגיש נגד העורכים כמה תביעות על הוצאת דיבה, אך מצא לנכון להפסיקן כעבור זמן (סכסס הדיוע לנו היטב בישראל). הממ"שלה מינתה ועדת-חקירה, לפי מיטב המסורת של ועדות-הטישטוש הישראליות, ועבר דת ועדה זו כבר גרמה לכמה וכמה שערורייות פוליטיות.

דר שפיגל לא הסתפק בכך. לפני כמה שבועות פוצץ על ראשו של שרהאטומים פצצה אטומית חדשה. הפעם סיפר העתון על עיסקה של דודה של אשת שטראוס ("הדוד אלויס", כפי שהתפרסם מאז) שזכה למלצות חמות של השר. הודות לכך הועדפה שחורתו של הודו במערכת הבטחון, והואיש הפך תוך שנה אחת מאיש קטן למיליונר מופלג. הדוד אלויס, אשר קודם לכן ניקרא בכני שכניו בשם "האיש בעל החולצה האחת", מבלה מאז בסן-טרופז. פראנק יווף ("פראנצל") רחח על הגילוי

נכנס לכיתה בברכת "הייל היטלר!" מאז לא נתרואו. התבגרנו, היינו חיילים בימי מלחמה (איש איש בצבאו שלו) — ורק אחרי שנים כה רבות שמענו שוב איש על קיום רעה, בנטיבות כה מורות. האם החזה המשותפת, באותם חודשים גדולים, נטעה בנו החלטה דומה?

ישנם, כמובן, הבדלים בין שני השבועונים. דר שפיגל פונה לקהל של כתשעים מיליון דוברי גרמנית (אם לכלול בציבור זה את נתיני גרמניה הקומוניסטית). העולם הזה נאלץ להסתפק בקהל של מיליון ישראליים, ששליש מהם אף אינו יודע לקרוא עברית. על כן, למרות שתפוצת העולם הזה עולה (דומני) על תפוצת דר שפיגל באופן יחסי לגודל האוכלוסיה, פטור ה-שבועון מלהשתמש בכמה וכמה אמצעים שהעולם הזה זקוק להם לקיומו.

אך אם העולם הזה כולל חלק קל שאינו קיים בדר שפיגל, ידמה לי כי בחלק ה-רציני עולה העולם הזה על השבועון ה-גרמני כבחניה אחת — הוא צמוד להשקפת עולם קונסטרוקטיבית, המציגה דרך מדינית וחברתית אלטרנטיבית לדרך המיסטרי ה-קיים (כפי שנוסחה במינשו העברי). דר שפיגל, עם כל שיעורקומתו האופוזיציונית עדיין לא התגבש עד כדי כך.

השבוע שיגרתי מיברק אישי לרודולף אוגוסטיין, אמרתי בו: "יחד עם לוחמי האמת וחופש-התענוגות בעולם כולו, אנו מצדיעים לך!"

כי בינתיים קרה משהו בהאמבורג. במשך שנים, כאשר נגנשו אנשי דר שפיגל והעולם הזה בפניות שונות של העולם, היינו עוסקים במישחק פרטי. היינו מחליפים רשמים על תוכניות ממשלותינו לסתום לנו את הפה, ומנחשים מה יהיו הצעדים הבאים בכיוון זה בישראל ובגרמניה. עד כה היתה ידנו על העליונה בכל ספירה של סיבוכי-מאבק. לזכותנו היו שלוש פצצות, התקשורת אחת, חטיפה אחת, ארבעה פצועים וימחה ממלכת (זרוע אותו לכבלים) — דברים שלא קרו לשבועון ה-גרמני. ואילו בשאר השטחים — מאשפטים, מאסרים וכיו השחית, פחות ויותר.

שום ממשלה גרמנית גם לא העזה, עד כה, להציע לבונדסטאג הצעה של חוק לשון הרע. אולי חייצא ישראל ידע זה לארצו של היטלר, יחד עם העוים והמדים לצבא. אך השבוע צעדו הגרמנים צעד גדול קדימה — והנה חייבים אנו להודות כי כוסי-התרעלה של השבועון הגרמני גדולה בינו תימ שלנו. אנשי הש"ב הגרמני פרצו ביום החמישי בערב למשרדי דר שפיגל בהאמבורג (בו

הבה ונדבר על שבועון מסויים. שרי ממשלה קופצים מכסאותיהם נושרו כי נחש כאשר אך מוזכר שמו. כי אין שנוא ממנו בחוגי השלטון.

ראשי מערכת-הבטחון הכריזו עליו מלחמת-חורמה. מיטב כוחות המשטרה ומנגנון החושך עוסקים מזה שנים בעקיב ובבילוש אחריו, מתוך תקווה למצוא חומר מרשיע שיאפשר לסתום לו את הפה, אחת ולתמיד. עשרות פעמים הוגשו משפטים נגד ה-עורכים. עשרות פעמים איימו עליהם ב-מעשי-אלים. מאות פעמים החשידו אותם כסוכנים זרים, כקומוניסטים וכפאשיסטים. האופוזיציה היחידה במדינה, הגדירה אותו אפילו כתבת זר, חרה אלישיב. זאמי גם — כאשר המפלגות מתחננות, כאשר קואליציה ואופוזיציה מחלקות ביניהן את שלל המיטרה, יכול רק עתון נועז כמוהו להשליך אתגר בפני המיסטר.

השבועון המסויים עושה זאת מזה שנים. כל גליון מגליונותיו הוא רימוני-המושלך לתוך החלונות הגבוהים. כמה פעמים עורר ייכות סוער בציבור? כמה פעמים הכריח את הכנסת לעסוק בו?

ואמנם — שמו של השבועון המסויים הפך מזמן קריאת-קרב. איש במדינה אינו אידיש כלפיו. יש המוכנים לשרוף אותו, השונאים אותו שינאת-מחמת. יש המוכנים להגן עליו בגופם, המעריצים אותו כנביא. פקדי הממשלה משימעים אותו בפומבי — אולם יודעים על-פה כל מילה שפורסמה בו אי-פעם. הם קראים אותו בחדר-ה-ריים. אין אדם חשוב במדינה שאינו עובר על עמודיו בעיון. ורבים מן המשימעים אותו בפומבי, מוסרים לו אינפורמציה כחשאי, כדי להקל על מצפונם.

מה עוולו של השבועון המסויים? הוא עומד בראש כל מגלי-השחיתות במדינה, והוא שבר כמה דמויות ציבוריות מושחתות בגילוי (שגררו אחריהם משפטים ארוכים, שהביאו תמיד שואה על המגישים).

הוא עומד בראש הלוחמים נגד המיליטריזם והבטחוננים. הוא מקטרג על המדיניות ההרפתקנית של ראש-הממשלה ונערי צנזר, ותבע מדניות יזומה של שלום. הוא תובע היתנות מן התלות במערב, ומסתייג במידה שווה מן המבקשים לשעבד את המדינה למחנה הקומוניסטי. הקומוניסטים שונאים אותו לא פחות מהפאשיסטים, אף שהם מרבים לצטט את דבריו.

הוא הרס, לבדו ובמו ידיו, את פולחן האישיות של "הזקי". היתה זאת תרומה כבירה לדמוקרטיה הצעירה והרופפת ב-מדינה. הציבור למד להבין כי ראש-הממשלה אינו אלוהים, אינו אפלטון חזי, כי אם פוליטיקאי ממולח ואנוכי, הוצעד לקראת שלטון-יחיד מוחלט, והמקיף את עצמו בחבורה של ביצועיסטים מסוכנים.

אולם מלחמתו העיקרית של השבועון מופנית כלפי הבוסים של מערכת-הבטחון. המערכה בין עורכי השבועון לבין מנהלי משרד-הבטחון הפכה כבר לאגדה חיה, אשר המדינה כולה עוקבת אחיה בחתיות.

אם הגעת עד כאן, קורא יקר, הרי בלי ספק הבינות מיהו השבועון המסויים ש-עליו אני מדבר — השבועון דר שפיגל, המופיע בהאמבורג.

כל ישראל הנמצא בגרמניה קורא ל-דר שפיגל בשם "העולם הזה הגרמני". כל גרמני המזדמן לישראל קורא להעולם הזה — "דר שפיגל הישראלי".

ואכן, הדמיון בין שני השבועונים, בין הקו שלהם ובין קורותיהם — מדהים ממש. המזור הוא כי העולם הזה התגבש וקיבל את צורתו הנוכחית זמן רב לפני שאף שמע על קיומו של דר שפיגל ("הראיי"). ואילו השבועון המסויים הגרמני שמע על קיום השבועון המסויים הישראלי זמן רב אחרי שהתגבש בדמותו הנוכחית. כשעמד על הדמיון, הקדיש לנו השבועון הגרמני כתבה ארוכה, שהשתרעה על כמה עמודים, העלה את העולם הזה על נס, כלוחם לחופש-האזרה ולמדיניות-השלום בישראל.

רק אחרי שעורכי שני השבועונים התחדעו זה לזה (ואף היו אלה אורחיהם של אלה בתל-אביב ובהאמבורג) נתגלה פרט מפניע מאד. נסתבר כי העורך הראשי של דר שפיגל והעורך הראשי של העולם הזה אינם רק בני אותו גיל בדיוק — אלא שלמדו פעם בכיתה אחת.

קשה היה לנו לזכור את הדבר, כי היה זה בשנת 1933. היינו אז ילדים קטנים. כי היון חצי שנה ישבנו יחד באותה כיתה. היה אלה החודשים הגורליים של עליית אוילר היטלר לשלטון, הימים הראשונים של הדיקטטורה המבחילה, כשפלוגות-הסער השתלטו ברחובות וכשתמורה (האנטי-נאצי)

הוא נשבע להתנקם בדר שפיגל, ויהי מה. בשבוע שעבר אהז בשיטה שלה.